

Varlık Felsefesinin Soruları

Metafizik ve Ontoloji İlişkisi

- **İsmi Doğuşu:** "Metafizik" kelimesi, Rodoslu Andronikos'un Aristoteles'in eserlerini sınıflandırırken, doğayı anlatan "Fizik" kitabından hemen sonra gelen esere "Fizik ötesi / Fizikten sonra gelen" anlamında bu ismi vermesiyle ortaya çıkmıştır.
- **Metafiziğin Amacı:** Bilimlerin yaptığı gibi varlığı parçalara bölerek incelemeyiz; varlığın bütünü, en genel ve ilk ilkelerini araştırır.
- **Ontoloji ile Farkı:** Hem ontoloji hem de metafizik temelde "varlığı" konu edinir ve günlük dilde sıkça birbirinin yerine kullanılır. Ancak **metafiziğin kapsamı ontolojiden çok daha geniştir** (Ontoloji var olanın yapısına odaklanırken, metafizik fiziksel dünyanın ötesindeki ruh, Tanrı, ölümden sonraki yaşam gibi sınır ötesi konuları da kapsar).

Varlık felsefesinde (Ontoloji) varlıklar, yapılarına göre iki temel kategoriye ayrılır:

1. Real (Gerçek) Varlıklar

- **Zihinden Bağımsızdır:** Biz onları düşünssek de düşünmesek de dış dünyada kendi başlarına var olmaya devam ederler.
- **Duyularla Algılanır:** Görme, dokunma, işitme gibi duyu organlarımızla kavranabilirler.
- **Zaman ve Mekâna Bağlıdır:** Fiziksel evrende belli bir yer kaplarlar ve zaman içinde değişime uğrarlar (doğar, büyür, eskir, yok olurlar).

2. İdeal (Düşünsel) Varlıklar

- **Zihne Bağlıdır:** Yalnızca insan akli ve düşüncesi sayesinde var olurlar; düşünen bir insan zihni olmazsa onlar da var olamazlar.
- **Dış Dünyada Yoktur:** Fiziksel evrende somut olarak bulunmazlar ve yer kaplamazlar.
- **Duyularla Algılanamaz:** Görülemez veya dokunulamazlar; zaman ve mekânın dışındadırlar (bu nedenle hiç eskimez veya değişmezler).

Varlık felsefesinin bu en köklü tartışması (Varlığın Var Olup Olmadığı Problemi) iki ana akım etrafında şekillenir:

● 1. Nihilizm (Hiççilik)

- **Temel Fikir:** Latince "hiç" anlamına gelir. Gerçekten "var" diyebileceğimiz hiçbir şeyin olmadığını ve varlık hakkında kesin bir bilgiye ulaşılamayacağını savunur.

• Gorgias (Sofist Filozof):

- Antik Yunan'da para karşılığı hitabet (güzel konuşma ve ikna) dersleri veren bir Sofisttir. Ona göre mutlak doğru yoktur, kim daha iyi ikna ederse onun savunduğu şey doğru kabul edilir.
- Ünlü 3 aşamalı argümanı:
 1. **Hiçbir şey yoktur:** Gördüğümüz her şey rüya gibi bir zihin oyunu veya yanılsama olabilir.
 2. **Olsa da bilinemez:** Duyularımız bizi kandırır (uzaktaki tren raylarının birleşiyormuş gibi görünmesi vb.).
 3. **Bilinse de aktarılamaz:** Kendi algıladığımızı başkasının nasıl gördüğünü bilemeyiz, bu yüzden kelimelerle tam bir iletişim ve aktarım imkânsızdır.

NİHİLİZMİN 3 AŞAMALI ARGÜMANI

1. HİÇBİR ŞEY YOKTUR

Gördüğümüz her şey rüya gibi bir zihin oyunu veya yanılsama olabilir.

2. OLSA DA BİLİNEMEZ

Duyularımız bizi kandırır (uzaktaki tren raylarının birleşiyormuş gibi görünmesi vb.).

3. BİLİNSE DE AKTARILAMAZ

Kendi algıladığımızı başkasının nasıl gördüğünü bilemeyiz, bu yüzden kelimelerle tam bir iletişim ve aktarım imkânsızdır.

• Taoculuk (Lao Tzu):

- Antik Çin felsefesidir. Evrenin tek gerçekliği "Tao"dur.
- Tao görülemez, tanımlanamaz ve anlatılamaz; o sadece manevi bir "yol"dur.
- İnsan maddi dünyadan (fiziksel arzulardan) uzaklaşıp Tao'ya ulaştığında, aslında tüm fiziksel evrenin koca bir yanılsama (illüzyon) olduğunu kavrar.

2. Realizm (Gerçekçilik)

● Parmenides: "Varlık Vardır ve Yokluk İmkânsızdır!"

Parmenides, her şeyin temelinde değişmez ve tek bir varlık olduğuna inanır.

- Düşünce = Varlık: Var olmayan bir şeyi düşünemeyiz. Düşünebildiğimiz her şeyin bir varlık temeli olmak zorundadır. Yani düşünmek ve var olmak aynı şeydir.
- Sonsuz ve Sürekli: Varlığın bir başlangıcı veya sonu yoktur. Eğer bir başlangıcı olsaydı, "yokluktan" gelmiş olması gerekirdi; ama yokluk imkânsız olduğu için varlık hep vardı ve hep var olacaktır.
- Varlık Tek ve Bölünemez: Varlık her yeri kaplar. Bölünebilmesi için arasına "yokluğun" (boşluğun) girmesi gerekirdi. Yokluk olmadığına göre, varlık tek bir bütündür (Birdir).
- Değişim Bir Yanılsamadır: Değişim, var olanın yok olması ve yeni bir şeyin var olması demektir. Yokluk kavramı mantıksız olduğu için evrendeki değişim ve hareket tamamen bir illüzyondur.
- Duyulara Değil, Akla Güven: Gözlerimiz bize dünyada çokluk, hareket ve değişim olduğunu söyler ama duyularımız bizi kandırır. Gerçek (hakikat) yalnızca akılla kavranır; akıl ise varlığın tek ve değişmez olduğunu söyler.

- **Temel Fikir:** Nihilizmin tam aksine "varlık vardır ve gerçektir" görüşünü savunur.

- **Kanıtlayıcı Yolları:** Varlığın var olduğu hem akılla hem de duyularla ispatlanabilir.

- **Akılla Kavrananlar (İdeal/Soyut):** 5 sayısı, Pi sayısı, meridyenler. (Bunlara dokunamayız ama akılla var olduklarını kesin olarak biliriz).
- **Duyularla Kavrananlar (Real/Somut):** Bir ağacın gövdesi, havanın sıcaklığı, denizin rengi. (Duyu organlarımızla fiziksel varlıklarını doğrudan kanıtlarız).

